

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.—
Pe 3 luni . . . 7.—
Pe o lună . . . 2.40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40.— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA
și ADMINISTRATIA.
Strada Zrinyi N-rul 1 a.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrisele nu se în-
napoiază.

ROMÂNUL

O nouă „ispravă patriotică“.

— Sigilele școlare. —

De Dr. M. Crăiniceanu.

Pe lângă toată „concepția pedagogică” neghioabă și absurdă a legii școlare dela 1907, ea are totuși și o calitate specială: este un inepușabil izvor de monopolizare a „patriotismului” așa cum se înțelege el în această țară nenorocită. Incepând dela cel din urmă impiecat al căilor ferate ungare, care se încruntă mândru la țaranul ce-și cere biletul în românește și până la secretarul de stat perfid și ignorant ca un săcui, toți naufragiații și nevoeșii societății, lipsiți de orice busolă morală, scot la meza această marfă cu etichetă ungurească numită „patriotism”, supralicându-se fără nici un scrupul. De câte ori jandarmul, finanțul, notarul, veterinarul, solgăbirăul, inspectorul, renegatul și întreaga serie de lăcuste flămânde ale acestei țări umblă să-și acapareze o situație fără muncă ori laurii ieftini ai recunoștinții „națiunii” — apelează la „patriotism”. În nici o țară din lume nu s'a murdărit atât de mult acest înalt sentiment, decât tocmai la noi. De aceea Ungaria cu drept cuvânt se poate numi, pământul clasic al „patriotismului imoral”.

Legea lui Apponyi a deschis drum larg vânătorilor de patriotism ieftin. S'a dat lozinca: maghiarizarea școlilor pe toată linia. Ori ce volnicie, ori ce ilegalitate s'ar comite, ea se justifică prin provocarea la dispozițiile legii din 1907. Nu a fost suficient, că programa școlii primare a fost supraîncărcată cu un număr exorbitant de ore pentru limba ungurească, făcându-se prin aceasta imposibilă realizarea adevăratului scop educațional al școlii, ci s'a căutat și se caută în mod statornic maghiarizarea și în formele de manifestare externă ale ei.

S'a dispus deci chiar la început, cărpirea pereților școlii — atât pe dinăuntru cât și pe dinafară — cu emblema Ungariei. Aceasta din motiv, ca nu cumva călătorul apusean să fie sedus a crede, că s'ar afla în altă țară decât cea ungurească. Și pentru a întări această convingere, ministerul a ordonat ștergerea ori cărei inscripții nemaghiare, așezate pe frontispiciul școlii. Susținătorii de școală au „remonstrat” împotriva acestei încălcări. Rezultatul a fost o mică concesie de bilingvism. S'a dat voie, ca după textul unguresc, inscripția să fie tradusă și în limba de propunere a școlii.

Au venit la rând tipăriturile școlare. Legea din 1907 prin § 33 impune ca ele să fie umplute în ungurește. Susținătorul de școală însă are dreptul să folosească paralel și limba de propunere a școlii. S'au făcut deci tipărituri bilingve. Inspectorii însă au arătat, că această concesie e în paguba maghiarizării. Ministrul prin urmare, în temeiul unui ordin șterge acest drept garantat în lege, și decretează că aceste tipă-

rituri (cronici, atestate etc.) pot fi umplute numai în limba maghiară. Proteste, revolte — zadarnice. În Ungaria, ministrul stă deasupra legilor, prin urmare nu e obligat să le respecte.

În § 7 al art. XLVI din 1908 despre gratuitatea învățământului, atestatele finale au să se facă în limba maghiară. Susținătorul de școală însă are voie, ca paralel să umple rubricile și în limba de propunere a școlii. În atestatul final al școlii de repetiție însă, nu se admite decât limba maghiară.

Cari sunt acele „rubrici” ce pot fi umplute și românește, n'o spune nici legea și nici ministrul. Noi bănuim, că sunt obiectele de învățământ. Ministrul însă a fost destul de șiret, ca să facă iluzorii și acest drept. A formulat — pe lângă disconsiderarea excepțiilor ridicate de consistoare — astfel de atestate finale în școala de toate zilele, în cari obiectele de învățământ nu sunt indicate, ci numai nota generală obținută în cursul celor 6 ani de școală. Astfel paralelismul la rubrici, este exclus cu desăvârșire.

În ordinul său Nr. 72.679—1912 prin care s'au introdus aceste atestate finale — executate în culori roș-alb-verde — ministrul o spune categoric, că paralelismul se referă numai la rubrici, iar asupra textului nu se poate extinde. Acesta nu poate fi decât unguresc, și anume în forma stabilită de mărirea sa.

Iată deci, că însuși ministrul eludează legi sancționate. Astfel volnicile inspectorilor — ariviști, nu mai pot surprinde de loc.

Atestatele finale ale școlii de toate zilele și de repetiție, impuse de ministru, înseamnă două lucruri: o nouă călcare în picioare a legilor, și un nou act de maghiarizare externă. Zicem externă fiindcă o maghiarizare internă, deci o prefacere sufletească a copilului dela sate, e nu numai imposibilă după experiențele ce le avem, ci deadreptul absurdă, fiindcă stă în directă contradicție cu legile naturii și ale pedagogiei.

La câteva săptămâni după apariția ordinului ministerial relativ la aceste atestate finale, ziarul „Pesti Hirlap” a publicat un articol, care se ocupa tocmai de această chestiune. Autorul articolului — de sigur unul din mulții „patrioți” de duzină — constata într'o proză ditirambică, că această măsură a ministrului, e cea mai mare din câte s'au făcut dela 1907 în interesul operei de „maghiarizare” a învățământului. Risca chiar să susțină, că ea are proporțiile unui eveniment epocal. Dar patriotul nostru — îngrijat cum este de fericirea „națiunii” — se plângea că măsura nu e completă. Ea trebuie neapărat întregită cu un act tot atât de însemnat. Anume cerea, ca ministerul să reguleze în sens „patriotic” și chestiunea sigilelor școlare. Căci ori cât de stăruitor ar fi învățătorul în instruirea limbii maghiare, „ideea de stat” suferă o mare leziune, prin împrejurarea, că atestatul maghiar făcut de învățător îl iscălește „popa

valach” ca director, în românește și ca o ironie mai pune și un sigil — școlar sau parohial — cu text românesc. E absolut necesar deci, ca să se ordoneze folosirea exclusă a unor sigile școlare ungurești. Dacă se va îndeplini și acest postulat — zice autorul supraînșuflețit — atunci am ajuns și la al doilea eveniment epocal în istoria maghiarizării școlilor susținute de naționalități. Se vede, că articolul n'a fost zadarnic. Cetim, că ministrul de instrucție a emis în zilele acestea un nou ordin, prin care regulează afacerea sigilelor școlare. Anume el dispune, că de aici încolo, fiecare școală primară confesională, trebuie să aibă sigilul său deosebit, de care să uzeze în afacerile școlare. Necesitatea lor o impune în special obligamentul susținătorilor de școală de a extrada elevilor școlii primare atestate finale, atât în școala de toate zilele, cât și în cea de repetiție.

Aceste sigile vor avea — conform legii lui Apponyi — inscripție ungurească. După ce însă susținătorului de școală i s'a garantat prin § 7 al legii despre gratuitatea învățământului și dreptul limbii sale, îi stă în voie — dacă dorește — să folosească pe sigil și text românesc, însă numai în rîndul al doilea, și într'o textuare identică cu cea ungurească. Nu-i voie, ca textul românesc să fie mai lung decât cel unguresc. Textul va indica caracterul și gradul școlii respective, iar în mijloc va figura emblema Ungariei. Numele comunei se va scrie — conform § 5. al art. de lege IV. din 1898 — exclusiv ungurește.

Sigilul școlii de repetiție, va fi exclusiv unguresc, fiindcă limba de propunere e numai cea maghiară. Aici deci, n'are loc limba românească.

Așa sună ordinul. După cât se vede ministrul s'a degajat de îndatorirea aceasta, întocmai cum a poftit autorul articolului din „Pesti Hirlap”. Deunde concludem, că numitul a făcut cunoștință mai de aproape cu bugetul ministrului.

Școala confesională, a primit deci o nouă pajură de bilingvism, care constituie și un nou pas în drumul maghiarizării. Păcat numai, că el nu este efectiv. Astfel de acte au numai un caracter extern, cari nu duc la ținta dorită de cărmuitorii politici școlare ungurești. Formele nu pot schimba nici odată fondul. Elevul care a terminat cursul primar, își ia atestatul scris în limba statului și provăzut cu sigil unguresc, se duce acasă și-l arată părinților. Aceștia neînțelegând limba lui Tuhutum — fiindcă n'au nevoie de ea la plug — îl împătură și-l dau în grija fumului ce bate în poliță. Iar băiatul pleacă cu boii în plaiu, cântându-și doina înfrățită cu trilurile sturzului, care a scăpat de păcatele limbii ungurești.

Acesta este rezultatul practic al școlii lui Apponyi. Mutilarea intelectului, ignoranță păcătoasă și complectă depresiune morală. Din toată această pustiire rămân numai sem-

nele *externe* ale maghiarizării: steag, pajură, cronici, sigil unguresc, atestat unguresc și iscălitură ungurească. Incolo badea Gheorghe când pleacă la pădure cu copilul său vexat în școală se închină tot românește, zicând amândoi din adâncul inimii: „Doamne bate-i!”

Astfel din toată opera de maghiarizare, susținută cu bani grei, nu se alege nimic. Dimpotrivă ea e păgubitoare pentru existența acestei țări, din două puncte de vedere. Întâi împiedecă dezvoltarea culturală a diferitelor naționalități, și aceasta merge în paguba civilizației Ungariei, al doilea alimentează sentimentul de înstrăinare și ură în suferințele oprimaților față de tot ce este unguresc, prin ce consolidarea statului devine iluzorie.

Ungurii ar trebui să înțeleagă, că un popor numeros, plin de viață, cu o cultură națională solidă și organizație economică trainică cum este și al nostru, nu poate fi desnaționalizat cu *forța*, prin baionete. Ei ar trebui să-și aducă totdeauna aminte de cuvintele atât de înțelepte ale contelui *Ștefan Széchenyi*, cuprinse în lucrarea sa: „Szózat a magyar és szláv nemzetiség ügyében”, unde zice: „Istoria dovedește, că numai un popor mai muncitor, mai moral și mai cult are putere de asimilare. O posedă oare acel popor, care influențează numai în mod *extern*, și fiindcă instruește gramatică, coase pretutindeni pajuri, vopsește totul în culori roș-alb-verde, crezând deja că prin aceasta încântă inimile și cucerește mințile?”

Lăsați deci pajurele, sigilele și întreaga paradă cu rachete „patriotice”, căci ele nu vor putea prefăce niciodată *sufletul* nostru *românesc*.

Gândiți-vă mai bine la crearea unei culturi ungurești superioare, și când o veți avea scoateți din nou la bălcu pegazul maghiarizării. Păcat numai că această cultură va fi atunci complect *semitizată*, și deci maghiarizarea va da faliment pentru totdeauna. Neamul unguresc va trebui să ia atunci lupta împotriva semitismului cosmopolit, apărându-și existența națională amenințată de lavina pus-tiitoare a ovreismului distrugător.

Și s'ar putea întâmpla ca lupta aceasta

să mântue în accente oam tragice dar pline de învățăminte adânci pentru opresorii noștri de azi cu sigilele ungurești...

În contra limbii maghiare. Medicul comunei svăbești Bulkeszi din comitatul Bacica, Dr. Carol Czibur a oferit comunei, cu ocazia jubileului său de 25 ani de practică avocațială, o fundațiune de 500 coroane cu destinațiunea patriotică, ca din venitele acestei fundațiuni să se sprijinească elevii săraci ai școlii comunale cari au arătat un bun progres din limba maghiară. Antistia comunală a respins însă cu unanimitate oferta medicului Czibur. Afacerea a ajuns înaintea comisiei administrative a comitatului Bacica și acum întreaga lume a patrioților așteaptă, cu respirația oprită, decisiunea comisiei administrative.

Ministrul de externe în audiență. M. Sa monarhul a primit ieri înainte de amiază în audiență pe ministrul nostru de externe, contele Berchtold. Audiența a durat mai mult de o oră.

Deputații sași și reforma electorală. Ziarul oficial al deputaților sași din Ardeal publică următoarele: Suntem informați că deputații sași au ținut în 20 și 25 a lunii c. conferințe în cari au debătut proiectul guvernului referitor la reforma electorală. În conferințele acestea s'au stabilit cu unanimitate propunerile de modificare pe cari deputații sași, aleși în comisia electorală, W. Melzer și dr. Rudolf Schuller le vor prezenta comisiei, iar în caz de lipsă vor lua cuvântul la dezbaterile proiectului în plenul parlamentului și ceilalți deputați sași.

Spre necunoscut...

— *Dela corespondentul nostru special.* —
Paris, 25 Ianuarie.

Partidul *tinerilor turci*, partizan al rezistenței Turciei contra cererilor Ligei balcanice și partizan al războiului, a ajuns din nou la putere printr'o *revoluție*. Cabinetul Kiamil-pașa a fost răsturnat de un *pronunțament* militar și civil, în frunte cu Enver-bey; ministrul de război Nazim-pașa a fost ucis. Noul

guvern compus numai din partizani ai comitetului „Uniune și Progres” s'a constituit sub prezidenția lui Mahmud-Şefket paşa. Acestea sunt marile evenimente ale săptămânei, menite, fără îndoială, a avea o *mare înrâurire asupra situațiunii internaționale*.

Am fost printre puținii cari au *prevăzut* lovitura tinerilor turci. Înainte cu o săptămână am prezis că opinia publică din Turcia, ostilă încheierii păcii cu prețul Adrianopolului, va combate cu ultima energie guvernul Kiamil-paşa și că tinerii turci vor profita de acest curent spre a pune mâna pe frânelor puterii. Iată, într'adevăr, ce scriam, în coloanele acestui ziar, cu data de 18 Ianuarie:

„Chiar dacă guvernul turcesc ar fi pentru pace nu se poate ști dacă el va învinge *curentul războinic* ce se manifestă la Constantinopol, curent pe care *tinerii turci* îl exploatează spre a pune din nou mâinile pe frânelor puterii. De aceea putem prezice cu multă siguranță că răspunsul Turciei la nota puterilor va fi: un refuz!”

Evenimentele au justificat întru totul aceste prevederi pe cari am îndrăznit să le exprimăm. Astăzi tinerii turci, cari s'au folosit de curentul popular spre a reveni în capul afacerilor, sunt stăpânii destinelor Turciei și decid soarta păcii...

Cari sunt consecințele imediate și cele mai depărtate ale loviturii de stat a tinerilor turci? Vrea comitetul „Uniune și Progres” războiul până la ultima suflare, pentru salvarea onoarei Turciei? Talaat-bey, Djavid-bey și eroicul Enver-bey, cari conduc o întreagă pleiadă de forțe tinere și entuziaste, vor fi ei în stare să regenereze spiritul unei armate bătute, pot ei fi siguri de victorie, de aici înainte? Este lovitura de stat dela 23 cor. un act de desperare, de ambiție deșartă, de nebunie sau un act de sublim eroism?

Să examinăm situația, să vedem ce promite noul guvern tânăr-turc.

Ieri, Vineri, noul guvern care s'a constituit încă în seara revoluției, s'a instalat la putere și a început să lucreze. Observatorul cel mai imparțial recunoaște că acest guvern, născut din revoluție, s'a recomandat dela în-

Paolo Bernasconi.

Napoleon.

Ceeace vă povestesc mai la vale, copii, nu știu dacă s'o fi petrecut într'adevăr, poate a fost numai în vis... Or cum, ascultați:

Zing, zing! Zing, zing!

Intr'o seară, acum vr'o două săptămâni, președintele Republicii Franceze, domnul Fallières, era în biroul său, ocupat cu iscălirea unor decrete, când auzi un zângănit de clopoței, cum aveau diligențele de mai de mult. Pe urmă auzi uruiul unei trăsurii care intrase în curtea Eliseului, și aproape îndată, ușa biroului preșidențial se deschise și n ofițer intră strigând:

— Domnule Președinte, a sosit Napoleon!

Președintele tresări:

— Napoleon?... care Napoleon?

— Întâiul... Cel Mare... Napoleon care a murit în insula Santa Elena... și care este înmormântat într'un sarcofag de porfir, sub bolta aurită a Invalizilor...

— Poftește-l înăuntru.

— Nu este nevoie... vine singur...

Domnul Fallières, a recunoscut îndată pe marele căpitan. Era îmbrăcat în uniformă verde de colonel al gărzi, peste care pusesese istorica re-

dingotă *cenușe*. Mirat, și oare cum neliniștit, domnul Fallières se închină cu respect în fața lui.

— D-ta ești Președintele Republicii Franceze?

— Da Sire; însă cum eu mai am încă numai puțină vreme de președenție, dacă Maestatea Voastră dorește să se instaleze la Eliseu, eu sunt gata să mă retrag numai decăt.

— Nu, nu; d-ta ți-ai îndeplinit funcțiunea cu demnitate și meriți tot respectul cuvenit. De altmintelea, nu am venit cu gândul acesta, cel puțin de-ocamdată.

— Atunci cărui motiv datorez onoarea vezi-tei Majestății Voastre?

— De regulă lumea crede că morții, după ce au plecat din lumea aceasta, nu mai știu ce se petrece pe pământ. Nu este adevărat. Oamenii ca Alexandru, ca Cezar, ca Napoleon, nu dispar pentru totdeauna. Noi trăim și după ce ne-am dat „cel din urmă suspin”, trăim în amintirea acelor cari ne iubesc, și în a celor cari ne urăsc. În chipul acesta, între vii și morții celebri se stabilește o legătură de care cei vii nu-și dau bine sama, dar pe care o simțesc cei morți, și din care află în mod destul de neclar, ceea ce se mai întâmplă pe pământ.

— Atunci Maestatea Voastră știa că eu sunt Președintele Republicii?

— Negreșit că știam; și mai știam însă foar-

te puțin deslușit, că după mine, s'au făcut o mulțime de invenții cari au îmbunătățit mult starea economică, agricolă, industrială și chiar militară. Aș dori mult să cunosc pe ministrul vostru de Război.

— Este Millerand.

— Vrei să zici mareșalul Millerand.

— Nu Sire, noi nu mai avem mareșali, iar Millerand nu este nici cel puțin general, ci numai advocat de samă.

— Cum? un advocat ministru de război?

— Sire, advocații noștri sunt buni la toate celea. Millerand este un bun administrator și un bun organizator. Dânsul a organizat retragerile săptămânale.

— Cum? Armata franceză se retrage odată pe săptămână?

— Nu Sire, nu m'am explicat eu bine: Millerand a dat ordin, ca în fiecare Sâmbătă seara, atât la Paris cât și în toate orașele de provincie, muzicele regimentelor să se plimbe cântând pe străzile orașelor, deșteptând astfel simțul patriotic și entuziasmul pentru armată.

— Minunată idee. Imi place... N'ai putea să trimieți să-l cheme?

— Da Sire, însă îl voi chema cu telefonul.

— Ah, da! cu firul acela care duce glasul la urechea celui de departe! Inșă, o să te puie repede în comunicație?

— Pe mine, că sunt capul statului, pe mi-

ceput Europei prin două acte puțin simpatice: asasinarea lui Nazim-paşa, principalul duşman al tinerilor turci, și declarațiunea că nu va ceda Adrianopolul nici în urma notei marilor puteri.

Este adevărat că vina asasinării lui Nazim-paşa n-o putem arunca în cărca noului guvern, dar efectul s'a produs în armată, unde Nazim paşa avea mulți amici devotați cari vor căuta să răsbune moartea șefului lor. Nazim-paşa a fost împușcat de un grup de tineri-turci în fruntea cărora se găsea Enver-bey; este adevărat că tinerii turci se aflau în legitimă apărare, căci asupra lor s'a tras întâi din anturajul lui Nazim-paşa, dar opinia publică și mai ales armata (pe care tinerii turci nu pot conta) nu vor să știe de asemenea amănunte. Un lucru este știut: tinerii turci au venit la putere peste cadavrul lui Nazim-paşa, erolu dela Ceatâlgea!...

În Europa pronunțamentul tinerilor turci a produs o impresie penibilă: toată lumea se teme că războiul va fi continuat de Mahmut-Şefket-paşa și tinerii turci. Teama cea mare este că războiul să nu se generalizeze, la primăvară, în întreg orientul sau în întreaga Europa!... În aceste momente tinerii turci au o responsabilitate foarte mare.

Până în momentul când scriem aceste rânduri n'avem nici o dovadă că noul guvern tânăr-turc ar fi decis să continue războiul. Din parte-ne credem că lovitura de stat de Joia trecută este, din partea Turcilor, o supremă efortare spre a obține condițiuni cât mai bune la încheierea păcii. Tinerii turci vor să terorizeze pe Bulgari și aliații lor spre a-i face să fie mai puțin intransigenți și în special spre a-i sili a ceda în chestiunea Adrianopolului. De altfel aceasta reese și din declarațiunile pe cari Djavid-bey, unul din leaderii tinerilor turci, le-a publicat eri în „Neue Freie Presse”.

Pentru moment lovitura din Constantinopol n'a avut alt efect decât să indispuie Europa dornică de pace. Când Enver-bey, suflitul mișcării tinerilor turci, a făcut prima sa vizită după lovitura de stat ambasadorului Germaniei a rămas surprins de primirea rece ce i-a făcut-o acesta. Guvernul tinerilor

turci va fi agreat într'un singur caz de marile puteri: dacă vrea pace iar nu războiu.

Mergem spre necunoscut. Este imposibil să prevedem ce evenimente mare se va mai desprinde din convulsiunile exasperate ce au loc la Constantinopol. Trebuie să fim pregătiți a primi cu sânge rece orice veste, fie cât de rea. Din parte-ne n'avem încă motive să renunțăm la speranța că pacea Europei va fi menținută cu tot curentul războinic ai acestor patrioți turci, pe cari îi admirăm dar nu aprobăm!

In jurul reformei electorale.

Revolta masselor. — Critica deputaților disidenți. — Atitudinea creștinilor sociali. — Situația politică.

Adunările populare convocate de opoziție ca să protesteze în contra proiectului de reformă electorală al guvernului, se țin lanț. Se pare însă că lupta de acum nu e decât un preludiu al marelui războiu pe care-l vor începe mai târziu, când proiectul va ajunge din nou înaintea camerei, nu numai nemulțumiții, cari își ridică azi glasul, ci întreg poporul neîndreptățit și călcat în picioare al acestei țări. Ca o lavină se va porni revolta îngrădădită în sufletele milioanele desmoștenite și atunci nu știm dacă guvernul privilegiatilor va găsi baionete de stule în arsenalele statului ca să o poată opri.

Organele guvernului își exprimă de pe acum îngrijorarea că greva generală a socialistilor ușor poate lua proporțiile unei revoluții de stradă, degenerând în spargeri și vărsări de sânge. Astfel fiind, guvernul pune în vedere cele mai strasnice măsuri pentru a preveni anarhia. Dar, ori cât de radicale ar fi măsurile guvernului și ori câtă stăruință s'ar depune din partea factorilor interesați, dela putere, spre a-și crea o opinie publică favorabilă, care să se ridice în contra acțiunii „destructive” a maselor private de drepturi, în cele din urmă detentorii de azi ai puterii vor trebui totuși să se retragă, cedând locul altora. E întrebare dacă urmașii celor de astăzi vor fi mai buni și

cu mai multă înțelegere și interes pentru nevoile poporului, ori vor fi tot ca cei de acum, în care caz însă viața le va fi tot așa de nesigură.

Critica deputatului Sándor Pál.

Din seria de adunări populare ținute Duminecă relevăm pe cea din Ujpest, la care poporul a luat parte, fără deosebire de partid, în număr foarte mare. Primul orator, deputatul disident Sándor Pál, a desfășurat pe larg situația politică actuală, protestând în contra înviniurii ce i-o aduce partidul guvernamental că el, părăsind acest partid, și-ar fi renegat trecutul. Nu el și tovarășii cari l'au urmat, ci partidul muncii, condus de o camarilă, de o clică de oameni reacționari, grupați în jurul contelei Tisza, și-au renegat trecutul și principiile. S'a alăturat prima oară la contele Khuen-Héderváry, care a promis că va înfăptui reforma electorală pe cele mai largi baze democratice. Odată cu ministru președinte de atunci, Khuen-Héderváry, încă trei colegi ai lui au promis țării votul universal, egal și secret. Partidul muncii a tradat chestiunea reformei electorale și pentru aceea și-a întors spatele. Critică apoi reforma de dare a guvernului și în sfârșit declară că va lupta din toate puterile, chiar cu periclitarea vieții, pentru realizarea sufragiului universal nefalsificat.

O declarație a deputatului Giesswein

Partidul creștinsocial din capitală a ținut o adunare populară, la care au participat vreo 2000 de aderenți ai acestui partid. Președintele partidului creștinsocial, deputatul Al. Giesswein a fixat cu aceasta ocazie atitudinea partidului său, declarând următoarele:

— Din mai multe părți ni s'a adus acuzația că, prin participarea noastră la ședințele parlamentare, am dovedit o nehotărâre, ba am avea chiar o atitudine echivocă. Dacă am luat parte la desbaterile parlamentare și după ce o poziția a proclamat boicotul, n'am făcut-o pentru alta decât ca să precizez acolo, în cameră, desideratele partidului nostru cu privire la reforma electorală. Protestăm cu toată hotărârea împotriva proiectului guvernului, care atentează la cele mai elementare drepturi ale cetățenilor și cerem reforma electorală cinstită, care a fost promisă țării chiar și din locul cel mai înalt, în toate mesajile de tron rostite în anii din urmă.

Politica conservativă — și contele Tisza.

În numărul său de Duminecă, ziarul creștinsocial din Viena, „Reichspost” publică din penina unui bărbat politic din Ungaria, un marcant

niștrii și pe înalții funcționari, ne pune repede în comunicație. Particularii însă, se vaetă.

— Fii bun, te rog, și chiamă-l.

După zece minute sosi Millerand cu automobilul și când văzu în fața sa pe Împăratul, rămase uimit. Lui Napoleon îi plăcu ministrul acesta, cu înfățișarea lui încă tânără, cu fața inteligentă, cu părul aproape alb, și luându-l — după cum făcea dânsul cu familiarii — de ureche, îi zise cu bunăvoință:

— Tu ești actualul nostru ministru de război!

— Sire — răspuse Millerand — sunt la ordinele Maiestății Voastre.

— Să-mi faci numai decât un raport despre armată.

Fallieres zise:

— Maiestatea Voastră să mă ierte, dacă îndrăznesc să o întrerup, dar acum este ora cinei, eu și Millerand, vom avea onoarea să cinăm cu Maiestatea Voastră.

Napoleon primi și intrând în sala de mâncare, se așeză între ei doi. După obicei, Napoleon mănca foarte repede, pe când Fallieres mânca încet, iar Millerand mult. Președintele republicii oferă împăratului un vin roșu din viile sale dela Loupillon. După ce au isprăvit de mâncat, pe când Fallieres citea ziarele eșite seara, Napoleon chemă pe ministrul de război, îl puse să șază lângă dânsul, și-l întrebă:

— Are mulți soldați Franția de azi?

— Sire, putem să punem în prima linie un milion și...

— Prea mulți! Eu, când am făcut campania în Rusia, am trecut Niemenul cu 600.000 de oameni, și știi numai câți s'au întors! În prima mea campanie în Italia, cu 40.000 de oameni am mers din victorie în victorie dela Nizza până la Campofornio. Pentru ceia ce aș avea eu de gând, puținii soldați, dar buni, mi-ar ajunge.

— Ce ar avea de gând Maiestatea Voastră?

Napoleone se uită la președintele Republicii, care adormise într'ur jilț, și aproape șoptind, însă cu ton energetic, zise:

— Vreau să-mi iau revanșa dela Waterloo! Millerand tresări:

— Sire, este o revanșă demnă de maiestatea Voastră și de Franția.

— Ești tu în stare să-mi dai mijloacele necesare?

— De ce forțe aveți nevoie, Sire?

— Eu, la Waterloo, am avut aproape 72.000 de oameni: aliații, sub comanda lui Wellington aveau 67.000. Știi că pela orele patru și jumătate, Blücher a intrat în luptă cu prusienii.

— Însă Maiestatea Voastră mai avea și pe mareșalul Grouchy cu 30.000 de soldați.

— Da, da; dar nenorocitul acela, nu a sosit la timp! Aștepta mereu ordinele pe cari eu nu puteam să i le dau. Dacă ar fi venit Grochy!

— A fost o fatalitate, Sire!

— Care m'a costat tronul, dar nu se va mai întâmpla. Poți să-mi dai 100.000 de infanteriști, 20.000 de cai și 300 de tunuri?

— Da, Sire!

— În câte zile?

— În trei zile, forțele ce-mi cereți, vor fi la granița Belgiei.

— În trei zile! În vremea mea trebuiau trei săptămâni de marș forțat.

— Azi, Sire, oamenii, caii, și tunurile, se trimet cu trenuri lungi de treizeci și mai bine de vagoane, trase de mașini cu aburi. Azi, dela Paris la Bruxelles, se fac numai patru ore.

— Prea bine. Atunci eu, voi pleca numai a treia zi, cu cel din urmă tren.

— Maiestatea Voastră va putea pleca cu automobilul meu, o mașină de 60 de cai, care o va duce la Waterloo în trei ore.

— Nu înțeleg... automobil.. 60 de cai...

— Sire, automobilul este o trăsură care a leargă cu mare iuteală, mișcată de un motor cu benzină, a cărui forță este egală cu forța a 60 de cai. Roatele sunt de gumă, ca să nu sdruncine prea tare.

— Frumos progres! O să-mi explici mai pe larg, altă dată aceasta.

Și mai sunt alte semne de progres; drumurile de fier, vapoarele, tramvelele electrice, lumina electrică, telegraful, telefonul, fotografia, fonograful, telegrafia fără fir...

articol, care după ce arată urmările nefaste ce le va avea greva generală în Ungaria, spune:

— Cu mult mai simțitoare vor fi însă efectele, cari rezultă din lupta pentru reforma electorală, contra căreia toate mijloacele guvernului vor fi zadarnice, pentru că aceste efecte se validează în spiritul publicului și nu pot fi împiedecate prin nici o reglementare sau prin măsuri militare. — Conte Tisza crede a fi reprezentantul ideilor conservative. El crede că va putea lupta prin personalitatea lui puternică, contra cerințelor moderne, pe cari el le desprețuiește și cari nici decum nu sunt plăcute statului social din care face el parte.

El luptă în contra curentului timpului, în credința că servește statului și națiunii. Dar el în realitate nu servește principiile conservatoare, ci le răstoarnă de-a dreptul, aducând și statul și națiunea în incurcătura cea mai nefastă. Socialdemocrația a fost în decădere, și nu vede contele Tisza și prietenii lui că chiar ei sunt aceia, cari o întăresc și îi aruncă în brațe și masa acelor muncitori cari până acum stăteau nepăsători față cu agitația socialdemocrată. Legiferarea proiectului lui Tisza va duce pe toți muncitorii în tabăra socialdemocraților.

Acesta e adevăratul pericol pentru țară, și contele Tisza și prietenii lui vor avea să se justifice dacă vor putea.

Cu o astfel de rană în inimă, țara nici când nu va putea trece peste zona plină de pericole a politicii externe, pentru care solidaritatea și încrederea națiunii sunt cea dintâi necesitate! Numai o reformă electorală cinstită mai poate salva situația, iar acela care nu voinște să conlucre la înfăptuirea ei, să aibă atâta patriotism și să nu împiedice cu încăpăținare mersul normal al vremii, pe care el nu-l înțelege și care, fără a provoca o catastrofă, nu poate fi reținut.

Socialiștii pactează?

Numărul de astăzi seara al marelui ziar vienez „Neue Freie Presse” publică, după cum ne telegrafiază corespondentul nostru, un articol senzațional asupra tratativelor ce zice că ar fi urmat deunăzi între sefi socialiștilor din Ungaria și între contele Tisza cu privire la modificarea proiectului guvernului. Socialiștii ar fi căutat un compromis în guvern cerând să se modifice în deosebi pasagiile cari-i ating mai de aproape, așa în primul rând redarea dela 30 la 24 ani a minimumului etății alegătorilor și în schimb s'ar fi obligat să nu mai facă greutăți guvernului. Conte Tisza însă a declarat că niciodată nu se va învoi să cedeze în punctul acesta. Mai târziu tratativele au fost din nou reluate, dar și de astădată fără rezultat. După acest nesucces, conducerea partidului social-democrat, luând exemplul dela partidele opoziționiste din parla-

ment, a decis să nu mai stea de vorbă cu contele Ștefan Tisza.

Corespondentul unui ziar de seară din Budapesta a întrebă pe redactorul Garami dela „Népszava” ce e adevărat din cele scrise de ziarul vienez. Garami a răspuns că partidul social-democrat n'a căutat niciodată atingeri cu guvernul sau cu vre-un om de încredere al acestuia. Nimic din cele scrise de „N. Fr. Presse”

în această privință, nu e adevărat. Dimpotrivă, din partea partidului guvernamental s'au făcut nenumărate încercări de apropiere. Nu odată clubul partidului social-democrat a avut ca oaspe pe unul sau altul din bărbații politici marcați din jurul guvernului, cărora însă totdeauna li-s'a spus că minimumul pe care-l pot accepta socialiștii în împrejurări actuale, memorandumul opoziției prezentat de Fr. Kossuth încă la începutul lunii Iunie. Acesta e adevărul și orice altă combinație e absolut neîntemeiată.

Criza europeană.

— Agravarea situației internaționale? —

Arad, 28 Ianuarie.

Nu mai e pentru nimeni un secret că relațiile dintre Austro-Ungaria și Rusia sunt din cele mai încordate. Rusia face de luni de zile colosale pregătiri militare. Pregătirile nu mers atât de departe încât la frontiera Galiciei, Rusia a evacuat satele pe o distanță de 80 kilometri, a făcut șanțuri de apărare și a adus armată. Varșovia, pare astăzi un oraș mort. Ofițerii ruși apar la baluri și serate, cu aceeași bonomie ca în cele mai pacifice timpuri, ei sunt însă gata să-ți răspundă la întrebările indiscrete ce li se adresează, că nimic anormal nu se petrece, deși sunt însă gata în ori și ce moment, de plecare. Ziarele nu publică nimic, se păstrează astfel o tăcere, care e interpretată în cancelariile europene ca un semn premergător al marilor evenimente ce vor avea loc.

O liniște prevestitoare furtunii, o liniște în doamnă... Cu toate acestea ar fi prea timpuriu a renunța la speranțele unei reveniri pacifice, chiar când relațiile ar fi ajuns în paroxismul încordării.

Bulgarii sunt foarte consternați de întorsătura neașteptată pentru ei pe care au luat-o evenimentele din Balcani, căci de unde își luaseră aere de dictatori în Europa, se văd acum siliți să recurgă la sprijinul puterilor pentru a împiedeca reînceperea războiului.

Se afirmă că d. Kalinkoff, reprezentantul Bulgariei din București, a primit ordine dela guvernul său ca să tranșeze cât mai curând diferendul româno-bulgar, în sensul cel mai larg al propunerilor românești. D. Kalinkoff va încerca să obțină sprijinul armatei românești și în sensul acesta a primit instrucțiuni dela cabinetul din Sofia.

Noua atitudine a României.

Viena. — Corespondentul din București al ziarului „Neues Wiener Tagblatt” având o convorbire cu un diplomat român, acesta din urmă a declarat următoarele:

România a veghiat până acum pentru menținerea păcii. Nici acum ea nu voinște s'o turbure. România așteaptă însă, dela marile puteri ca chiar în propriul lor interes să intervină în mod energic pentru satisfacerea cererilor ei și ca Bulgaria să fie silită să vorbească în această privință. În timp de 48 de ore o hotărâre decisivă va fi luată. Dacă criza europeană este inevitabilă, România va decide atitudinea ei. Nu este adevărat că ar exista vre-o neînțelegere între România și marile puteri. Din contră, România este în perfect acord cu toate puterile. În țară sunt două curente: primul cere o hotărâre imediată într'un sens sau altul, și al doilea curent e pentru așteptare.

Declarații senzaționale din anturajul ministrului aromân al Turciei N. Batzarla.

București. — Un colaborator al ziarului „Seara” a avut o lungă convorbire cu un român macedonean, un prieten al fostului senator și

— Ce este telegrafia fără fir?

— Maiestatea Voastră nu știe că noi avem telegraful, cu care trimitem știri în depărtare, cu ajutorul firelor prin cari trece curentul electric produs de pila inventată de Alexandru Volta?

— Pila?... Volta?... Eu am cunoscut și pe Volta, și invenția sa.

— Și Maiestatea Voastră, pentru meritele sale, a făcut pe Volta conte și senator al Regatului Italiei și cavalier al legiunii de onoare. Invenția lui Volta, Sire, a schimbat omenirea. De câțiva ani, avem și telegrafia fără fir, inventată de Marconi...

— Tot italian?... Imi pare foarte bine.

— Cu telegrafia fără fir, putem transmite depeși la mare depărtare, putem să vorbim după uscat cu vapoarele din mijlocul oceanului, putem să dăm ordin comandantilor trupelor, cari sunt departe de cartierul general.

— Minunat! Așa dar, eu voi putea da ordin maresalului Grouchy să alerge cu cei 30.000 de oameni la bătălie... și dacă n'o veni, o să pui să-l împuște!

— Va veni.

— Atunci noi vom fi învingători. Ascultă, Millerand: bătălia o voi începe ca și atunci, la amiază, ca să dau timp pământului muiat de ploii, să se întărească; voi lăsa să se înceapă bătălia crâncene lângă ferma Hugomont și Ha-

ye-Sainte; tu, vei sta lângă mine, și vei fuma, căci văd că ai obiceiul acesta, pe când eu voi păstra pe al meu: voi lua tabac. Atunci, eu voi trimite lui Grouchy o... cum se zice?

— O radiotelegamă.

— Prea este lungă vorba aceasta, și efectul său prea este repede... dar, în sfârșit... voi trimite, deci, lui Grouchy o... cum i-ai zis, cu porunca să avanseze spre Waterloo.

— Da Sire, dar Prusienii vor sosi mai înainte, și vă vor lua dela spate și din flanc.

— Lasă-i să vie... par'că și văd pe Blücher înaintând spre cimitirul Planchenoit. Timp de o jumătate de oră, ne vom uita la el cum ocupă părăsește, ocupă iar poziția aceea; pe urmă pe la ora 5 seara, ce vedem colo, în spatele trupelor lui Blücher?... Eu știu ce este, și tu știi de oarece ți-am spus-o eu; Blücher însă nu bănuiește nimic, crezând pe Grouchy departe. Grouchy însă, chemat cu...

— Radiotelegama.

— Cu... cum i-ai zis, îl ia din spate. Blücher se întoarce, vede, înțelege, dar nu mai poate să facă nimic. Corpul al VI-lea de armată al meu îl are în față, în spate are cei 30.000 de oameni ai lui Grouchy și bătrânul Blücher se predă și-mi dă sabia, pe care ți-o dăruiesc ție, ca un trofeu glorios al armatei noastre.

— Sire, ce moment înălțător!

— Ușor, Millerand, să isprăvim întâi bătălia, căci Wellington tot mai rezistă.

— Imi permit să consilies pe Majestatea Voastră, să trimitem d'asupra trupelor engleze vr'o zece ofițeri aviatori, cu aeroplane, cari să arunce bombe peste armata engleză.

— Așa vom face și Wellington va fi distrus. Și ce vesel o să fie Cambonne, căci noi fiind învingători, vorbele urite le vor zice învinșii.

— Sire, mă duc să dau ordin de mobilizare.

— Așteaptă. Mai întâi să punem totul la cale, cum trebuie. După ce vom învinge la Waterloo, eu mă întorc numai decât la Paris, pui să se reconstruiască palatul Tuileries în beton armat, și mă sui iar pe tronul imperial...

— Ah, nu Sire! Eu sunt gata să vă ajut când este vorba de gloria armatei noastre, dar nu pot permite ca să se schimbe instituțiile Franței.

— Millerand, te voi face baron al imperiului, duce, principe cu o dotăție de un milion pe an; voi chema la Paris pe soția mea Maria-Luiza și pe fiul meu regele Romei, și dacă tu ai o fată, o va lua în căsătorie fiul meu și odată va fi împărăteasă.

— Sire, văd că în lumea din care veniți nu se știe tot ce s'a petrecut aici pe pământ.

— Nu înțeleg.

— Imi pare foarte rău că trebuie să anunț Majestatei Voastre că Maria-Luiza a murit de mult.

— Maria-Luiza?... Ah!... Da? Fiul meu?

actualului ministru al Turciei N. Batzaria. El a exercitat multă vreme funcțiunea de secretar al acestui distins personaj, așa că este în măsură acum să comunice amănunte interesante în legătură cu cele plănuite în Turcia de comitetul junilor turci, din care d. Batzaria face parte.

In ce privește desfășurarea în viitor a evenimentelor din Balcani, vorbitorul corespondentului numitului ziar a spus că tripla alianță a asigurată pe junii turci de un sprijin efectiv pe care îl va da imperiului otoman. Tripla alianță are un motiv mai mult să facă aceasta deoarece Rusia, cu învoirea triplei înțelegeri, a ajutat statele aliate în actualul războiu, călcând astfel neutralitatea ce și-o impusese. Austro-Ungaria este gata ori și când să facă dovada acestei afirmații căci are dovezi precise că un număr enorm de soldați ruși au luptat alături de Bulgari și la Kirkkilișe și la Ceatalgea.

Partidul june turc a promis triplei alianțe pentru ajutorul ce îl va da Turciei să înlesnească Austro-Ungariei stăpânirea ținutului până la țărmurile mării Egee, Italiei porțiunea de teren cuprinsă între apele ce se varsă în Adriatică, împreună cu insulele din Arhipelag, iar României stăpânirea unei mari porțiuni în dreapta Dunării și trecerea prin Dardanele și Bosfor.

În urma acestei împărțeli, Turcia nu va mai conta în Europa. Ea își va păstra însă Constantinopolul, apărât de cetatea Adrianopolului și întăriturile dela Ceatalgea, nu pentru o dezvoltare în Europa a mahomedanismului, ci mai mult ca să aibă un debușeu în acest continent. Marea imperiu otoman se va întinde pe viitor în Asia, organizându-se pe baze solide.

În urma acestui plan, Germania ar fi asigurată că Rusia nu va mai putea pe viitor să răvnească la cucerirea Constantinopolului.

Comitetul „Unione și Progres” a cerut în schimb triplei alianțe să renunțe la monopolurile ce le are de exploatat în provinciile asiatice, deoarece numai în acest mod Turcia va scăpa de jugul economic străin și se va putea dezvolta în libertate.

La sfârșitul tratatelor româno-bulgare.

București. — Ziarul „Seara” scrie: „Spuneam în ultimele două numere ale „Serii” că am ajuns la punctul când tratativele cu Bulgaria trebuie să se sfârșească într'un fel. Spusele noastre au fost confirmate de evenimentele de ieri: Guvernul a decis să ia o atitudine de asemenea natură ca tratativele s'ajungă la un grabnic rezultat, iar opoziția liberală a publicat un comunicat prin care aprobă atitudinea guvernului și exprimă convingerea că de astădată conflictul balcanic nu se va rezolvi fără noi și în contra intereselor noastre.

Ca și ziarele liberale, constatăm și noi că

— Fiți tare, Sire, fiul vostru, a murit înaintea mamei sale, la Schönbrunn.

— Și fiul meu, regele Romei, mort!... Ah!... În timpul campaniilor din urmă, eu puneam portretul lui pe un scaun, la ușa cortului meu, și soldații din Italia, din Egipt, dela Austrelitz, granatierii gardei, toți veneau s-âl vadă și să-i zâmbească... Ah! fiul meu, singura mea speranță...

Cu capul plecat, cu brațele încrucișate pe piept, Napoleon rămase pierdut în gânduri triste. Ministrul se uita la el, mișcat. Împăratul ridică ochii în cari luceau lacrimi:

— Millerand, renunț la glorie, la tron, la orice; mă întorc de unde am venit; îți mulțumesc, și te rog ai grijă de armată... Salută din parte-mi pe Fallières... Adio, pentru totdeauna.

Porni pe ușă și Millerand îl întovărăși până în capul scării. Împăratul îi făcu cu mâna să rămâie și scobori scara cu paș rar, ca o fantasmă.

Millerand auzi zgomotul trăsorei, și zângănitul clopoțelilor, și i-se păru că berlina imperială ocolea grădina apucând spre câmpii Elizei... Zing, zing! Zing, zing!

Din italienește de I. T. Alian.

atitudinea guvernului față de Bulgaria corăspunde cu spiritul publicului. Iar un guvern care lucrează de acord cu întreaga opinie publică e mult ajutat și îmbărbătat în acțiunea lui patriotică.

Recunoaștem că guvernul e ținut de multe considerațiuni să nu renunțe la mânuși când tratează cu un alt stat, dar ori cât ar fi de rigoare politică, suntem în împrejurări când guvernul va fi obligat să forțeze nota față de Bulgari. Nu e vina guvernului că va trebui să procedeze astfel; nu e nici vina opiniei publice care dă guvernului o astfel de îndrumare; — e numai vina vecinilor noștri cari, prin necontenitele lor amânări, au enervat poporul român și l'au determinat să ceară guvernului să pretindă în mod energic rectificarea fruntării dobrogene.

Guvernul își face acum ultimele forme de politețe față de Bulgari, pentru a-i determina pe cale pașnică să admită cererile României.

Dacă în câteva zile, în foarte puține zile, guvernul nu va fi satisfăcut în ultima lui intervenție diplomatică, atunci parlamentul va indica guvernului noua cale ce are de urmat.

Noua cale nu va putea fi alta decât aceea a războiului.

București. — Conform hotărârii consiliului de miniștri care a avut loc alaltăieri primul-ministru d. Titu Maiorescu a trimis ordine reprezentantului României la Sofia să ceară guvernului bulgar, că acesta să grăbească cât mai curând terminarea tratatelor. Nota este ținută într'un ton amical, dar hotărât. Între altele guvernul român își exprimă dorința de a nu provoca un conflict european, ci o grabnică realizare a unei înțelegeri între ambele state. Despre tratativele dela Londra între dnii Danef și Mișu se anunță, că se nutrește nădejdea că în timpul cel mai scurt diferendul româno-bulgar se va aplană în mod pașnic.

Comunicatul oficial al guvernului român.

București. — Semioficiosul „Epoca” publică un comunicat al guvernului, după care cabinetul n'a primit demisia dlui ministru Filipescu și că în decurs de o săptămână diferendul româno-bulgar va fi rezolvit definitiv, sau pe cale pașnică, sau cu armele.

Duminecă la orele 10 a. m. a avut loc un nou consiliu de miniștri, care a ținut până la orele 3 fără un sfert d. a. În acest consiliu ministrul de războiu d. Hârjeu a făcut raport amănunțit despre starea tezaurului de războiu, starea armatei și despre dispozițiile militare de până acum luate de cătră conducerea armatei.

Situația e gravă.

Viena. — În consiliul de miniștri ținut Sâmbătă sub președinția M. Sale regelui Carol d. ministru Filipescu a luptat cu multă energie împotriva programului dlui ministru Take Ionescu referitor la tratativele cu Bulgaria. În urma expunerilor dlui ministru Filipescu guvernul român, în urma schimbărilor din Constantinopol, a hotărât să-și formuleze din nou vechile pretenții ale României.

Adunări populare în România.

București. — Duminecă au avut loc mari adunări populare în București, Craiova, Brăila, Galați etc. D. prim-ministrul T. Maiorescu a primit motiuni din partea adunărilor populare în care guvernul este somat să nu mai tolereze distrugerea prestigiului României, ci să păsească mai energic iar dacă e de lipsă, să declare Bulgariei războiu.

Împăratul german a decorat pe d. prim-ministru T. Maiorescu.

București. — Împăratul Wilhelm al Germaniei a conferit dlui T. Maiorescu, primul ministru român, marea cruce a ordinului „Vulturul roșu”.

Tripla alianță decisă să păstreze neutralitatea.

Viena. — În cercurile diplomatice vieneze se asigură că Tripla alianță și mai ales Germania și Austro-Ungaria au adoptat punctul de vedere că dacă guvernul junilor turci va hotărî

continuarea războiului, marile puteri să nu mai continue mediațiunea iar statele balcanice să fie lăsate să-și aranjeze singure afacerile în Orient. Cealaltă grupare a marilor puteri, în special Rusia, vrea să propună măsuri energice la Constantinopol. Contradicțiile asupra acestei chestiuni sunt atât de mari, încât nu e exclusă posibilitatea unui conflict între cele două grupări. Nici Germania și nici Austro-Ungaria nu voesc să recurgă la măsuri energice față de Turcia, pe care nu vor să o îngenunche cu desăvârșire. Germania are interese însemnate în Asia mică și în Siria. Austro-Ungaria e aliata Germaniei și are interese în apele Asiei Mici. Cercurile diplomatice afirmă că Germania și Austro-Ungaria nu vor ațera la o demonstrație navală împotriva Turciei și nu vor trimite vase de război la Constantinopol, decât în cazul când viața supușilor lor ar fi în primejdie.

Atitudinea Rusiei în cazul reînceperii războiului cu Turcia.

Paris. — Corespondentul din Londra al ziarului „Le Matin” anunță că Bulgaria și Rusia sunt de acord în ce privește chestia Adrianopolului, care trebuie să treacă în posesiunea Bulgariei. Dacă războiul va reîncepe, flota rusă va primi ordin să treacă Dardanelele și să debarce trupe în Tracia.

Sofia. — Se anunță din Varna că după stiriile sosite acolo, unsprezece vase de războiu ale Rusiei, manevrează la intrarea Bosforului.

Vasele italiene în apele turcești.

Berlin. — Trimiterea a două vase italiene în apele turcești ese din cadrele acordului puterilor, ci e numai o măsură pe care Italia a luat-o pe cont propriu. Cele două vase s'au îndreptat spre punctele din marea Egee unde sunt în joc interesele italiene.

Detronarea sultanului?

Paris. — „Temps” află din sursă bine informată, că principele moștenitor Iussuf Izzedin, cel mai bun amic al lui Mahmud Șefket pașa, va fi proclamat sultan peste câteva zile.

Bruxelles. — În consiliul secret al tinerilor turci ținut în Noemvrie s'a hotărât răsturnarea lui Kiamil Pașa și detronarea sultanului Mohamed și proclamarea ca sultan a lui Iussuf Izzedin.

București. — S'a răspândit șvonul că sultanul a fost detronat.

Știrea n'a fost confirmată până acum.

Turcii refuză cedarea Adrianopolului.

Viena, 28 Ianuarie. — Ministerul nostru de externe a primit din loc competent informația, că răspunsul Porții la nota puterilor e formulat gata și redactat. Dacă acest răspuns n'a fost până acuma predat reprezentanților puterilor, cauza e că Turcia până 'n momentul din urmă nu avea ministru de externe care să-l semneze și să împlinească și celelalte forme oficiale. Răspunsul conține 4 puncte și anume:

1. Guvernul turc mulțumeste puterilor pentru sfaturile binevoitoare și declară că și el dorește pacea și în principiu e de acord cu vederile marilor puteri, însă dorește ca pacea să fie încheiată pe altă bază. Poarta își motivează apoi pe larg punctul său de vedere și declară că pe baza propusă de ea e gata în orice moment să încheie pacea.

2. Poarta își lămurește punctul de vedere cu privire la insulele din marea Egeică. Turcia e aplicată în principiu să lase în voia marilor puteri ca ele să hotărască asupra cedării unor din aceste insule, dar numai sub condițiunea ca acestea să rămână și în viitor sub supremația bisericească a marelui Kalifat. Despre cedarea acelor insule însă cari apără intrarea în Dardanele și litoralul Turciei asiatice, nici vorbă nu poate fi. Între aceste din urmă se socotesc insulele Lemnos, Chios, Imbros și Mitilene.

să pălmuiască suplinind frumusețea artei și a tradiției, cu aurul și disprețul lor de oameni să-tui. Interior „Louis XV” în New-York pentru a primi urîtenia fudulă și îmbelșugată a americanilor, însemnează încă odată că bogăția nu poate crea arta și că amestecul lor nu poate armoniza, atunci când cea dintâi ia pe cea d'a doua numai ca decor. Iată, de ce zările franceze surid povestind „la grandioase manifestation du bin-aise american”. Bogăția se ucide pe sine însuși când crede că-și supune arta.

Dare de seamă despre sumele colectate de d. Nicolae Bădin teolog în Rudăria pe seama fondului cultural al corului bis. gr. or. rom. din Moceris. D. Anton Craia inv. în pens. 5 cor., doamna Ecaterina Bădin 3 cor., Daniil Radiovoievici comerciant 3 cor., Vasile Grozav inv. 2 cor., Vichentie Radiovoievici comerc. 2 cor., Ilie Murgu 2 cor., d-șoara Petra Sirbu 1 cor., Vasile Șuta 1 cor., Ambrus Dancea 1 cor., Dumitru Didraga 1 cor., Iustina Stancu 80 fil., Anfilochie Dancea 40 fil., Nicolae Someși 40 fil., Petru Dancea 40 fil., David Sirbu 20 fil., — toți din Rudăria; Icoana Surulescu Gerboveș 1 cor., Dionisie lăncuța pițner 1 cor., Nicolae Cerbu (cârjan) 1 cor., Ioan Therba 50 fil., Florea Therba 50 fil., Nicolae Iana (Becica) 40 fil., Măria lăncuța nr. 15, 20 fil., Trian Calbaza 20 fil., Toma Novac 20 fil., Floarea Almajan 20 fil., Sofia Novac nr. 79, 20 fil., Maria Negru nr. 80 20 fil. — toți din Moceris — Total 28,80 cor.

Marinimoșilor donatori li-se exprimă și pe calea aceasta adevărat mulțămite, Moceris 12 Ianuarie v. 1913, Vichentie P e g r u conducătorul corului.

Diadok et Tapundakis! Ați cetit ce succes monstru a avut flota grecească? Prima telegramă venită, bineînțeles din Atena, spunea că flota turcească a fost rasă de pe suprafața pământului, deși e paradoxal să spui că o flotă poate fi rasă de pe pământ! Ziarele s'au grăbit să înregistreze cu litere de afiș acest extraordinar succes, căci deși se știa, că găsirea pe drum a unui fes înseamnă pentru greci zdrobirea unei divizii turcești, totuși știrea era prea precisă și oficială ca să nu i-se dea crezământ. N'au trecut însă decât câteva ore și s'au lămurit lucrurile că bătea a fost, dar trebuie de făcut o mică și neînsemnată modificare: ea a fost mîncată, iar nu trasă de Greci! Dela începutul răsboiului lumea a fost strânsă de gât de Diadok și de Tapundakis! Eu cred că mai multe telegrame au trimis Grecii presei trîmbițînd „victoriile” lor, decât au tras gloante în inamicii lor! D. Diadok și d. Tapundakis par că ar fi fost angajați de presa străină și plătiți cu rîndul pentru telegramele lor. Izgonirea unei sentinele, ocuparea unei văi neapărate de nimeni, capturarea unui cal rățacit pe câmp, erau victorii strălucite, cari făceau să sbîrnăie telegraful sub degetele înfrigurate ale amicului Tapundakis și scoteau lumea cu masalale pe străzile Atenei. Partea cea mai ușoară în actualul răsboi au avut-o Grecii. Cu toate acestea și luptele lor ar fi putut fi urmărite cu simpatie, și li s'ar fi iertat Domokosul de 200 km. fugă pe oră, dacă n'ar fi exasperat Europa și cele două Americi cu insolenta lor de ați băga în sufler pe Diadok și pe Tapundakis la orice oră din zi și din noapte! Așa însă cum au procedat ei, au făcut ca lumea să se sature de izbânzile lor ca de mere pădurețe!...

Ah, rău îmi pare că nu pot să transcriu aci anecdota în care se povestește cum 10000 de Greci au luat prisionieri 10000 de Turci! E admirabilă, dar, de! nu se poate scrie!

Mulțămite publică. În parohia gr. or. română din Orhiteag aflătoare pe șesul Crișului repede cota, Bihor, aparținătoare districtului consistoriului din Oradea-mare, în vara anului 1912 s'a zidit o biserică nouă, care deși azi stă sub acoperemânt, atât turnul cât și naia încă nu e terminată, din cauza timpului ploios din toamnă, deoparte, iar de altă parte din cauza crizei financiare ce a bîntuit în acest interval de timp.

În primăvara anului 1913 însă se vor continua lucrările.

La această zidire au încurs dăruiri benevole dela Maiestatea Sa regele Francisc Iosif I. 200 cor., Ilustritatea Sa Vasile Stroescu 200 cor., vîd. Pap Simoneasa născ. Costa Elena a testat 620 cor., Prea Sf. Sa episcop Ioan I. Papp Arad 50 cor., Ilustritatea Sa Antonie Mocionyi mare

proprietar 50 cor., Ilustr. Sa Augustin Hamzea egumen 50 cor., P. O. d. Alesandru Muntean ppresb. 20 cor., P. O. d. Nicolae Oncu 10 cor., P. O. d. Emanuil Ungureanu 10 cor., Institutul de credit „Murășanul” M. Radna 10 cor., Institutul de credit „Lăpușana M. Lapos 5 cor.

Primească acești marinimoși donatori dela fii credincioși ai acestei sf. biserici — pe aceasta cale cele mai călduroase mulțumiri pentru acest binevoitor sprijin Oriteteag, în 10 (23) Ianuarie 1913. În numele și din însărcinarea comitetului parohial Iosif Moldovan preot ort.

x Pregătirea romului și a lichierurilor în mod casnic! 100—200 procente economie, 20 fileri. 1 dosă de extract de rum concentrat de lamaica, sau orice extracte de lichieruri, prin care se poate pregăti 1 litru rum foarte fin, ori 2 litri de lichier foarte fin. La fiecare sticlă se aclude și modul de pregătire.

În schimbul unei sume de 80 fil, în mărci postale trimis franco o dosă de mostră din orl care extract de lichier sau rum.

Magazin pîncipal: Parfumerie „Hygiēna” Timișoara-Cetate (Temesvár-Bolyáros) vis-à-vis de intrarea cafenelei hotelului „Coroana”.

(A 444)

x Carte gratuită pentru abonenți. Fabrica de mașini și unelte agronomice Melichar Ferencz, Baecker Rudolf, cunoscută de toți, care are în multe orașe filiale astfel și în Timișoara a seos de sub tipar o broșură bogat ilustrată despre metoda americană a cultivării cucuruzului (mălai), care afară de cruțarea puterii de muncă mai asigură și un produs mai mare decum a succes după metodele de până acum. Prețul broșurei e 1 cor. Conținutul broșurei e foarte instructiv și interesează pe toți proprietarii. Să nu mai întârzie deci nici un proprietar a-și procura această broșură, care-i face cunoscut avantajele mari ale metodei americane, a cultivării cucuruzului (porumbului, mălai). Abonații ziarului nostru au favorul deosebit a-și procura această carte gratuit. Aceia cari reflectează la ea sunt rugați a o cere provocându-se la ziarul nostru, dela filiala firmei Melichar Ferencz, Rudolf Baecker, Temesvár—Józsefváros, Uri uteza 6. E. 816—3)

x Atragem atențiunea on. cetitorilor noștri asupra anunțului librăriei „Doina” din Beiuș.

ECONOMIE.

Băncile comerciale și băncile cooperative.

Pot fi cele dintâi primejdioase celor din urmă?

Din multe părți apar nedumeriri în privința activității amîndurora la noi. Susținătorii băncilor cooperative, aduc împotriva băncilor comerciale învinuirea, că acestea vor primejdiu existența celor cooperative. Susținătorii băncilor comerciale răspund că acestea sunt niște puternice procuratoare de credit.

Și unii și alții au dreptate.

Atunci mă veți întreba ce-i de făcut?

Lucru simplu de tot, vom căuta să facem între ele legături reciproce, legături ca între un frate mai mare și unul mai mic. Fiecare să acorde celeilalte sprijinul moral și material trebuincios bunului mers economic al neamului nostru.

Creditul este mijlocul cel mai de preț și cel mai puternic de circulație a bogățiilor.

Noi știm cât de greoi și de rar e astăzi creditul la sate. Cine nu știe că dacă vre-un sătean ia împrumut pe poliță dela vre-o bancă comercială, pe lângă dobîndă, mai dă girantului din sat zile de clacă, secere, arătură etc., apoi directorului sau lichidatorului câte un dar ca să-l aibă în vedere. A aflat cel care vrea să se împrumute, că până ce nu face vr'un dar, nu capătă bani dela bancă, așa s'a introdus obiceiul — rău bine înțeles — dar cine nu se ține de el poate să piardă, nefăcându-i-se împrumutul.

Prin băncile cooperative, care s'ar înființa numai la sate, n'ar mai putea fi vorba de astfel de mituiri, căci totul la ele se întemeiază pe cunoașterea omului și pe solidaritate. Greutate deci la acordarea de împrumuturi n'ar putea fi, nici din cauza formalităților, care trebuie să fie cât mai simple.

Am avut timpuri când agricultura a fost bîntuită de crize și am văzut iarăși înainte

vreame cum propășirea agricolă era paralizată din lipsă de bani, iar micii plugari răsufliând din greu sub povara cămătăriei. Aceasta a fost și este pricina, care a îndemnat pe luminații conducători ai poporului nostru să studieze chestia băncilor și a creditului și să-i dea deslegarea cea care era pe vremuri, într'adevăr cea bună de aplicat la noi, un popor de neștiutori de carte, adică înființarea de bănci comerciale.

Fiindcă însă poporul nostru astăzi se luminează tot mai mult, fiindcă agricultura ia și la noi un avînt din ce în ce tot mai mare, fiindcă pe lângă toate acestea, iuteala în acordarea de împrumuturi câștigă o însemnată tot mai mare, de aceea e neapărat de lipsă să înființăm cât mai repede bănci cooperative la sate, dînd poporului nostru puțința să se bucure de credit ieftin, încuviințat repede și pe un termen mai lung. În chipul acesta scapă sătenii să-și mai vîndă bucatele de verzi și brațele de cu iarna.

Dar fiindcă băncile cooperative nu pot avea capitaluri mari, de aceea va trebui să le vie în ajutor frățește băncile comerciale pentru îndestularea creditului la sate, astfel că ele între ele se vor putea nărați de minune. Datorită acestei nevoi și îmbelșugării de capital, va trebui să se îndreptățească în viitor trebuința lor de a fi. Băncile comerciale, vor fi hrănitorele cu bani ale băncilor cooperative, iar acestea, clienții sinceri și de treabă ale celor dintâi. În chipul acesta și unele și altele se vor putea înmulți fără să se stînienească unele pe altele, ba din potrivă, mai mult, sprijinindu-se reciproc.

Deci înmulțirea băncilor cooperative, ar trebui să-l bucure pe fiecare român, iar existența celor comerciale n'ar trebui să mai fie văzută cu ochi răi, considerate în ceace privește întemeierea celor dintâi, căci la urma urmelor, numai bine va fi pentru toți și pentru cel cu dare de mîna, și pentru cel într'o stare de mijloc și pentru cel scîpătat chiar, cu toții vor putea fi mulțămiți, căci cu cât vor fi mai multe bănci, cu atât va fi creditul mai ieftin, spiritul cămătăresc va peri cu desăvîrșire și după urma acestor binefaceri, cine va trage mai multe foloase, decât tocmai agricultura, industria și comerțul nostru, astfel că starea economică generală va propăși puternic înainte și tot înainte.

Deci să dăm drum liber dezvoltării și băncilor comerciale și celor cooperative dar numai pe baze solide, fiindcă și unele și altele au un câmp destul de întins de activitate, pot lucra fără pedecă în direcțiile lor deosebite.

Traian V. Tăranu.

Bibliografie.

Au apărut:

Teodor V. Stefanelli, membru al Academiei române: *Eudoxiu Hurmuzachi*, discurs festiv rostit la festivalul aranjat în ziua de 19 Decembrie 1913 în Cernăuți. Societatea tipografică bucovineană.

Romul Dâmboiu: Contabilitate pentru cărturarii dela sate. Sibiu, editura Asociațiunii.

Chemarea, revistă culturală și politică naționalistă, an I. nr. 9., director Eugeniu Revent, profesor, cu articole și poezii de: Eugeniu Revent, A. Alexandru Roură, V. Tempeanu, Irina G. Lecca, Volbură Poiană, Aureliu Mălin, Horia Rămurel. Apare lunar, Bacău, strada Vultur 9.

POSTA ADMINISTRATIEI.

Dr. E. Nicola. Palotailva. Adresați-vă librăriei din Iași.

Dr. E. Andrea. Ujegyház. În nrul din 3(16) nu e publicat. Comunicați-ne exact numărul în care a apărut.

Alex. Vidrighinescu. Oena-Sibiului. Am primit 14 cor. ca abonament pe sem. I. 1913.

George Dogariu. Lisa. Am primit 24 cor. ca abonament până la 15 Ian. 1913.

Ioan Sava. Mediaș. Abonamentul de 14 cor. l'am primit în 27 l. c., sunteți achitat până la 1 August st. n. a. c.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Ha 115-200)

Gustați
Berea SLEPING-car
din fabrica „Bragadiru”

Manuale folosite și noi

pentru toate institutele de învățământ precum și hârtie și revizite de scris se capătă cu prețuri ieftine la librăria Pichler Sándor, Arad Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 1. Pi 307-100)

O nouă piesă muzicală.

În curând va apărea „Vals (a-moll)”, pentru piano, din opul „Poeme lirice românești” de Ion Harșia, bursierul „Societății teatrale” la conservatorul din Lipsa. Subscripții pentru abonament se pot face la administrația „Românului”, preț 2 cor. — După apariție exemplarele se vor trimite cu rambursă abonaților. Ha 733

AVIZ.

Nou medic român în Buziaș. D-nul Dr. DIMITRIE BORCA face cunoscut, că s'a așezat în Buziaș ca medic la „Krankenassá” și și-a început praxa medicală, ca operator și specialist în morburile femeiești, — asupra cărei împrejurări atragem atențiunea Românilor din partea locului. (Bo 760)

Totfelul de instrumente muzicale violini, chitare, cimbele și pianie încordează și reparază cu specialitate și cu prețuri moderate

KLINK SÁNDOR
măstru pentru încordarea instrumentelor muzicale și fabricant de pianie

DÉVA Kun-Kocsárd-u.
Incordări de pianie la dorință execut și în provincie.

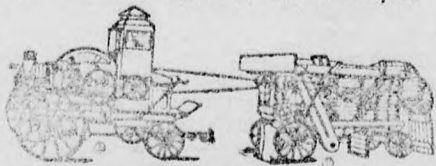
192-60

O. Ilioviciu

lăcătar artistic de mașini, motoare și edificii
Bistrița-Besztercze.

Execută totfelul de lucrări în bransa zidăriei și lăcătușeriei precum și ferării pentru zidări noi, porți de fier, balcoane, trepte, garduri pentru morminte și mașini de gătit. — Reparează pe lângă garanță orice fel de mașini agricole, motoare, mașini de cusut, biciclete, cumpeno — cu prețurile cele mai convenabile. □

Subsemnatul caut un
candidat de avocat
cu praxă pe lângă condițiuni favorabile. Postul e a se ocupa numai decât Ofertele să mi-se trimită deadreptul mie

Dr. Ioan Hica,
avocat Hațeg.

(Hi 823-3)

Vindem dela 100 litre în sus sau și per vagon

Rachiu de prune curat

simplic sau întors (prefript) cu prețuri moderate.

„PRUNA”
societate pe acții industrială și comercială în MAROSILLYE.
Pa 822-3-(218)

CORSETT CHIC

Cel mai modern atelier de specialități de corsete din sudul Ungariei. Aduce la cunoștința on. dame, că execut cele mai elegante legătoare de casă pentru pântec și corsete mari (Princés), la cari întrebuițez numai oase veritabile de pește.

Prețuri moderate!

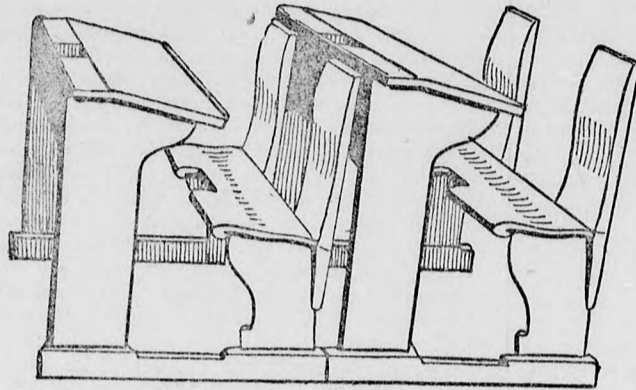
văd. Teodor Faur

Timișoara—Ioșefin, strada Török nr. 1.

Atelier de model. Deva, Petrojeni, Vârșet, Panciova, Becicherecul-mare, Madoș, Beregszász Törökbeese.

(Te 618-)

CORNEL JUCU

mare stabiliment pentru aranjamente moderne de școale și birouri.

LUGOS,

strada Hunyadi nr. 11 și str. Corvin 9.

Telefon 24.

Ju 762

Prima fabrică pentru lipit și tăiat cu autogen.

Körmendy Ferencz és Tsa

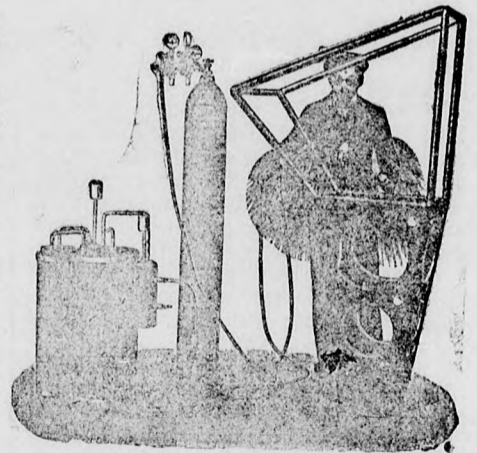
BUDAPESTA, IX. Üllői út 117 szám.

Telefon 20-59.)

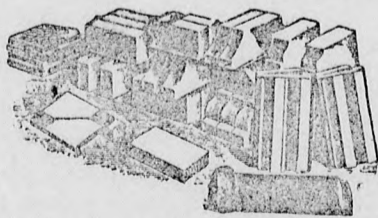
Invenție ungurească, brevet propriu!

Pistolul cu pocnește! Pistolul nu se încălzește!

Specialități pentru aranjarea lipirei autogen. Primește spre lipire orice obiecte de fier și metal, precum și cazane, apoi execută recitoare de apă, boilere și corpuri recitoare.

(Ko 199-120)

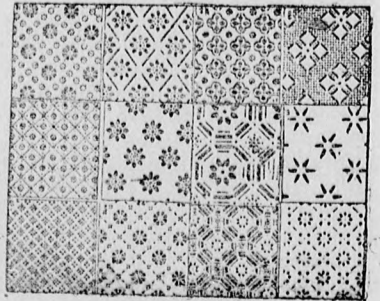
(Bo 423-)

Bozsó Mátyás

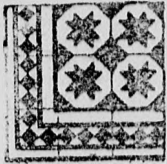
fabrică de ciment și întreprindere de zidire

Alba-Iulia (Gyulafehérvár.)

Execută: padimentări de terazo, — granit, — mozaic, — beton, — cheramit și — mozaic: precum și canale de beton și fundamente pentru mașini, lucrări de ciment și beton, iesle, fântâni arteziane și basenuri, poduri etc. cu prețuri moderate; serviciu prompt.

(Nr. 181-69)

Mandler János

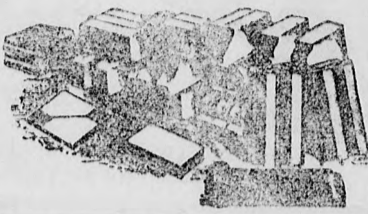
intreprindere de beton, plăci arti-
ficiale și teracotă

SZEGED, strada Bihari nr. 1.

Primește spre executare totfelul de
lucrări în branșa lui, și anume: te-
racotă, canalizare, betonare, conduct

de țevi de lut și ciment, us-
carea pereților umezi, trepte
(scări) de piatră artificială,
pereți, conuți „Rabitz”, inele
pentru fântâni, bazenuri,
fântâni arteziane și vataie
executate neexcepționabil și
cu prețurile cele mai moderate.

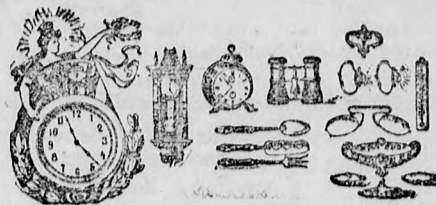
Cu prospecte servesc gratuit.

LUDOVIC BINDER

GIUVAERGIU, CIASORNICAR ȘI AURAR
(Membru al Uniunii Horlogere).

MEDIAȘ (MEDGYES) Markt platz nr. 11.

Mare magazin de:
orologie de Elveția,
de aur argint, oțel și
nichel, orologie de
părete și cu pendul.
Bijuterii fine și artelii
de briliante, obiecte
de lux veritabile de
argint, și argint de

China, artelii optici. In marele meu atelier de bijuterii se exe-
cută totfelul de bijuterii, și se reparază cu specialitate bijuterii
și ciasornice, pe lângă garanță. Prețuri moderate. Serviciu conștiințios.
(B. 463-20)

Cea mai ieftină sursă de cumpărat este firma

Welther János, pălărier

Făgăraș - Fogaras, bulev. Francisc Josif

Au sosit noutățile
cele mai moderne
de pălării de toamnă
și de iarnă: mo-
deluri pentru fe-
mei, pălării de

plisă, catifea, double și pălării de pănură, cu prețurile cele
mai moderate. Artelii de modă p. bărbați: mare asortiment
de pălării de piele de epure, tari și mari. Pălării și chipiri
pentru școlari, mare asortiment, dela cor. 2-3. Primește spre
executare tot felul de pălării spre reparare și văpsire, după cele
mai noi modele. Pălării de dolu se execută imediat. (We-503)

Un milion altoi de viie

din soiurile cele mai distinse pentru vin și masă. — Viță americană cu și
fără rădăcină și ochiuri pentru altoi din toate soiurilor se află de vânzare la
pepinăria Domnului românesc din Babalna lângă Orăștie a cărui proprietar e
Dr. Aurel Vlad.

Fiind pepinăria noastră bine îngrijită n'a fost atașată de peronosporă,
altoii sunt foarte frumoși și dezvoltăți la perfecție.

Pentru vița liberată din pepinăria noastră, garantăm că soiurile sunt
curate după cum sunt notate în catalog.

Fiecare viticultor și proprietar de viie să se adreseze cu toată în-
crederea pentru altoi de viță trebuincioși la jos semnata administrație fiind
asigurat că vor fi serviți conștiințios, solid și prompt.

La cerere se trimite gratis și franco catalogul despre altoi de viie cu
prețuri și cu îndrumări practice pentru plantarea și lucrarea nouelor vii.

Se primesc băieți de români la cursurile practice pentru altoi, de viță.
Condițiunile de primire la cerere se vor trimite.

Administrația „Domeniului din Bobalna”
(A 539) Babalna (n. p. Szászváros).

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sparcassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în
Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții
în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra
accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbaiții de încredere ai societății. — Prospecte, ta-
rife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca avizitori buni și cu legături — pot fi primite
oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare
fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

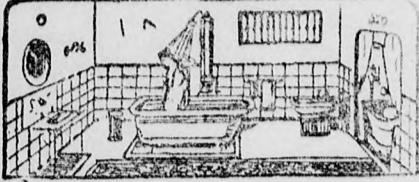
Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECȚIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA”),
AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BE-
KES, CSANÁD, BIHOR, TIMIȘ, TORONTÁL, CARAȘ-SEVERIN Arad str. Jozseffőherceg nr. 1 (lângă Banca „Victoria”).
(Ba 240-156) Telefon nr. 850

EDUARD LEXEN,

tinichigiu și antepriză de instalațiuni
Brașov, Atelier: Strada Lungă Nr. 63.
Prăvălie: Strada Cabel Nr. 2.
Telefon Nr. 234.

Se recomandă pentru pregătirea muncii de tinichigiu și galanterie la edificiile, precum coperișe, și învelișuri de turn, ornamente de metal, vase pentru bucătărie, dulapuri pentru gheață, vase pentru spălat și altele
Specialist în apaducte la case, canalizări, conducerea de gaz de iluminat, și instalarea camerelor de baie

Lampe de carbid de totfelul
de la 3 coroane în sus. — —
Engroșiștilor li-se dau rabat
Depozit bogat în vâni de
scăldat, cămine, closete etc.
Serviciu conștiințios. Prețuri
moderate. Reparație promptă

Dacă voplești să nu scapi trenul, trebuie să porți în buzunar un orologiu

care să umble bine și punctual.

Dacă voți ca oroloagele d-voastre de buzunar și astfel de oroloage să umble bine și precis, atunci să le dați spre reparare orologierului

Stefan I. Róth

Sibiu, str. Fleischer, nr. 36.

care lucrează ieftin și pe
:: lângă garanță ::

Tot aici se vând cu prețuri ieftine oroloage de buzunar
și oroloage deșteptătoare. Ro 727

Magazin de lucruri de mână pen. femei de decoruri
lucrate cu mâna. — Tipar de lux și atelier de desen.

KELLNER ZOLTAN

Timișoara-Cetate (Temesvár-Belváros), Strada Mercy (Casa Galgon).

Mare asortiment de cele mai moderne perdele, bomfemme, storuri, vitrage.

Bomfemme	— — — — —	de la 10 cor. în sus.
Vitrage	— — — — —	1 " " "
Perdele de pânză	— — — — —	18 " " "

Totfelul de fugare începute, terminate, brodate și desenate, milieuri, perine.
:: velințe acoperitoare pentru pianuri, cimbale și scaune cu leagăn. ::
:: Mare asortiment de covoare de Smirna și de pierne. ::

(Ke 145-30)

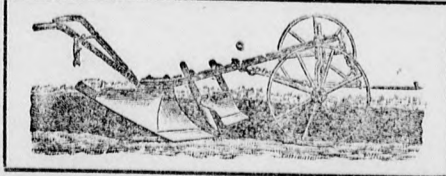
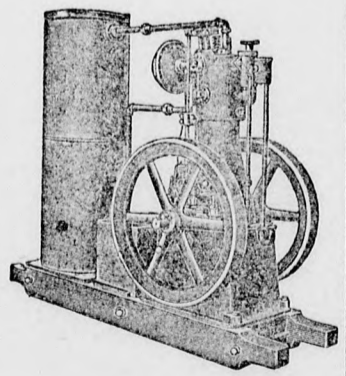
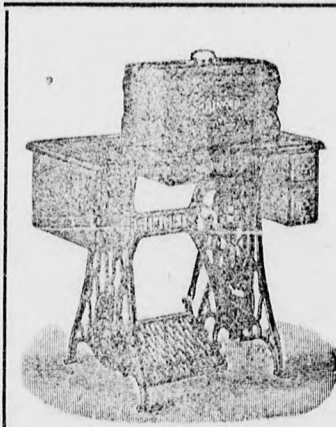
MAXIM I. VULCU

FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI

ARAD, Strada Făbián László n-rul 5-6. Telefon nr. 208.

Atrag atențiunea on. pu-
blic asupra marelui meu
magazin de totfelul de ma-
șini agricole cum sunt:
mașini de sămănat, tree-
rat, pluguri grape, preșuri,
și mori de struguri, ma-
șini de cusut.

Mai departe reconstruez
tot felul de Locomobile
să umble singure.

Librăria „TRIBUNA”

ARAD, str. Deák-Ferencz Nr. 20.

Al. Sadoveanu, Bordeenii și alte povestiri (1912)	2-
I. Pillat, Visări păgâne (Cărțile albe)	1-75
Ion Agârbiceanu, Schițe și povestiri	2-
L. Rebreanu, Frământări	1-50
Vasile Goldiș, A nemzetiségi kérdésről	1-
Rubin Patitia, Munții noștri, Țara Țopilor, Despre trecutul Munților Apuseni ai Transilvaniei	2-
Gheorghe Barițiu, Studii și articole, cu o prefață de Dr. I. Lupăș	1-50
N. Iorga, Generalități cu privire la studiile istorice	1-50
N. Iorga, Cugetări	2-50
S. Mehedinți, Cătră noua generație	1-50
Iules Payot, Educația Voinței	2-
Alexandru Ciura, Foiletoane	1-60
P. Dulfu, Isprăvile lui Păcală. Carte premiată de Acad. Rom. Ed. III.	1-
Dr. V. Bianu, medic, Doctorul de casă sau dicționarul sănătății 800 p.	14-
Caragiale, Schițe nouă	1-25
Delavrancea, Irinel Comedie în 3 acte	2-50
Victor Eftimiu, Poemele singurătății	2-
N. Bălcescu, Istoria Rom. sub Mihai Vodă Viteazul, 3 vol. leg.	2-80
Teodor Crivetz, Bătălia dela Racova din Ianuarie 1475. (Cu o hartă anexă)	2-50
D. C. Moruzi, Instrăinații. Roman	2-
Radu Rosetti, Păcatele slugeriului	2-
A. Maior, Făt-Frumos, Poem dramatic în 4 acte	2-
M. Eminescu, Lumină de lună. Poezii	2-
Institutul pedagogic gr.-or. rom. din Arad	2-
N. Zaharia, Mihail Eminescu, Viața și opera sa ediție de lux	3-
Din scrierile și cuvântările lui Ion C. Brătianu 1821—1891. Partea I. 1848—1868	4-
Ion C. Brătianu, Discursuri, scrieri, acte și documente, vol. II.	2-
Nicu Dracinski, Poezii	2-
Memoriile d-nei Steinheil	—80
Napoleon în Rusia	—80
Virgil Onițiu, Din cele trecute vremi	2-
I. Novicow, Emanciparea femeii	2-
I. Corbu, Nouă teorie cosmogonică	1-40
Dr. Pompil Cioban, Creditul nostru. Studiu economic financiar	2-

Ecatarina Pitiș, Poezii	1-50
Spiridon Popescu, Contribuțiune la munca pentru ridicarea poporului. Lucrare premiată de „Academia Română”	2-
Vioara din Bihor, Schițe și nuvele	2-
Maupassant, Inima noastră, roman	2-
N. Iorga, Neamul Românesc în Basarabia	2-50
I. C. Apostol, Cuza-Vodă și reforma sa în biserica română. După documente	—60
T. D. Speranță, Teatru de familie	2-
Delavrancea, Luceafărul, dramă în 5 acte	2-50
Halima sau 1000 de nopți, 4 volume un volum	6-1-60
D. Anghel, Fantome	2-
I. Agârbiceanu, În întuneric, nuvele	2-
Em. Gârleanu, Cea d'întâi durere, nuvele și schițe	2-50
Sofia Nădejde, Patimi, roman din viața românească	2-
Constantin Negruzzi, Păcatele tinerețelor	—95
Omer, Iliada, trad. de G. Murnu	3-
Ion Gorun, Robinson în țara românească	1-
Reproducere după tablourile lui Grigorescu, 20 de reproduceri admirabil reușite. Mărimea 38x29 cm. Prețul unui tablou	2-50
Intrarea lui Mihai Viteazul în Alba-Iulia. Tabloul are mărimea de 63x45 cm. Prețul	2-50
Marele album intitulat „Armata română”. Reproduceri după tablourile pictorului T. Ajdukiewicz, cu 27 tablouri în format 52x43	15-
Lazăr Săineanu, Dicționar universal al limbei române. Ed. II-a	8-
Dr. Dionisie Moldovan, Advocatul popular broșat	2-50 fil., legat 3-50
A. Bena, Nu m'abandona. Pentru o voce și piano	—1-30
Calendarul „Lumea Ilustrată” 1-50 fil., Calendarul „Partidului Național Român” din Ungaria și Transilvania 60 fil., „Amicul Poporului” 70 fil., „Calendarul Sătanului” 30 fil., „Calendarul Național” 40 fil., „Păcălici”, Calendar glumeț 30 fil., Calendar diecezan cu șematism 50 fil. fără șematism 30 fil., Calendar de parete 20 fil.	
Album pentru ilustrate à 1.60, 2, 3, 4 și 5 cor.: Album pentru poezii dela 70 fil. în sus. — Ilustrate cu porturi naționale românești bucata 16 fil. Ilustrate cu familia regală din România bucata 20 fil. — Hârtie de scris cutia dela 80 fil în sus.	
George Dima, Cântece și Balade pentru o voce și pian, cu text român și german	
1. Dorința, 1-80, 2. De ce nu'mi vii? 1-80, 3. Peste varfuri 1-, 4. Și dacă ramuri bat în geam 1-30, 5. Somnoroase păsărele 1-20, 6. Știi tu mândro? 1-, 7. Cântecul păstorului 1-30, 8. Pe când soarele de vară 1-, 9. Biata inimă nșelată 1-30, 10. Groza, baladă 2-70, 11. Hotărre 1-, 12. Noi trei 1-, 13. Ștefan Vodă și codrul, baladă 1-80, 14. Trădare 90 fil. 15. Carcele 1-30, 16. A venit un lup din crâng 1-75. — Cântec popular românesc pentru o voce cu acompaniament de pian de G. Dima. — 1. Mândruță de demult 1-, 2. Jelui-m'aș și n'am cui 1-30, 3. Vai mândruță dragi ne-avem 1-, 4. Hei, vei, mă! 1-30, 5. De-ar fi trăznit Dumnezeu 1-80, 6. Sub fereastra mândrei mele 1-50, 7. O ce veste minunată 1-, 8. Doamne, Isuse Hristoase 1-, 9. Leagăn verde 1-, 10. O inimă ntristată 90 fil., 11. Hop, țuca-furcă! 1-, 12. Ciobanul 1-30	
Biblioteca „Minervei”, „Socec”, „Bibl. pentru toți”, „Lumina”, „Lumen”, „Tri. bune” etc. în cataloage separate.	

DROGHERIE.

Țin în depozit și comand tot felul de medicamente, specialități igienice, cosmetice și instrumente medicale și optice din patrie și străinătate, după prețurile din Capitală.

Bandaje, pansamente și instrumente pentru veterinari, etc. etc., dulapuri de siguranță conform ordinului ministrului reg. ung. de interne.

Articlii pentru casă și economie etc., vinuri curative, cognacuri, romuri engleze, tea etc., zahăr curativ și toffelul de articlii de drogherie.

Gumă pentru îngrijirea copiilor, sticle pentru supt, Soxleth, Nestlé, Kufeke, Theinhardt, Phosphatine. — Instrumente auxiliare pentru moșit. — Săpunuri curative, minerale și cosmetice.

PARFUMURI. Royer et Gallet, Ch. Houbigant
L. T. Piver, Marque d'Orsay etc. PARFUMURI.

Gumă! Ape curative și minerale.

Rugând binevoitorul sprijin al on. public sunt cu deosebită stimă:

Drogheria „La împăratul Romanilor”

Do 763

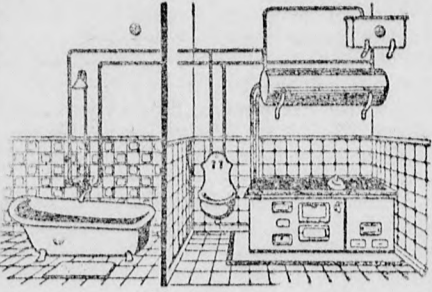
Biserica-Albă (Fehértemplom) str. Târgului nr. 58.

Prețuri solide și ieftine!

Frații Klubitschko

atelier pentru instalațiuni electrice și de altă putere, apaducte, vane de scaldat, colorifer și canalizare. — Atelier de mașini, lucrări de aramă și lăcătușerie în **SIBIU**, Elisabethgasse Nr. 50

Rugăm on. public pentru încredințarea ori-cărei lucrări de branșe. Totodată ne luăm voia ai atrage atențiunea asupra

clouzetuli rezistent la îngheț,

invenție proprie. Brevetată sub Nrul. 53932.

Are calitățile: 1. Se poate monta în orice loc, fiind eschisă posibilitatea de

a îngheța apa. 2. Prin spălarea repede folosește apă puțină. 3. În urma construcției simple, funcționează sigur și îndelungat. Este îndeosebi de recomandat la casele vechi, deoarece introducerea se face cu mică cheltuială. — Este deci interesul proprietarilor de case ca să caute a-și aproviziona casa cu astfel de clozet. Instalateurilor și negustorilor dau rabat.

Ne luăm voia mai departe de a recomanda în atenția onoratului public: vase de aramă, căldări de aramă și picioare pentru căldări de tinichea.

Executare solidă la orice lucrare!

Catalog și prospecte gratis fără obligamânt de-a cumpăra.

Căutăm pentru orașe mai mari — agenți!

Fără nici un obligamânt de a cumpăra vă prezentăm cea mai bună mașină a secolului prezent, cel mai nou model de mașină de scris

S. SMITH PREMIER

cu scrisoare vizibilă, provăzută cu cordea dublă în două colori, rubricatoare, cu aparat Tabulatus, angajament complet de litere, provăzută cu aparat adunător.

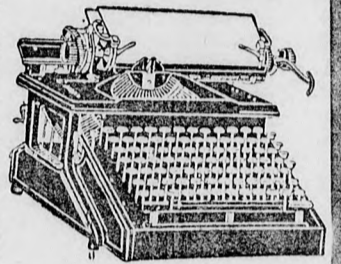
Agentia principală pentru Ungaria-de-Sud: **ELSŐ DÉLMAGYARORSZÁGI SZÖNYEGHÁZ ÉS MODERN IRODABERENDEZÉSI VÁLLALAT.**

(Primul magazin de covoare și întreprindere de aranjament pentru birouri din Ungaria-sudică).

Maitinszki Pál és T-sa

Temesvár-Belváros str. Jenő-herceg nr. 8.

Se primește orice soi de mașini de scris spre reparare completă, spre ținere în bună rânduială și spre curățire în baza unui legământ anual. Lucrări de dactilografie, copieri cu ajutorul mașinei dactilografe se execută cu prețurile cele mai ieftine. — Hectografe și toffelul de rechizite dactilografe fabricații americane-engleze, cu prețurile cele mai convenabile.

In despartământul de covoare se vând covoare veritabile de Persia, Smirna și toffelul de covoare cu prețuri foarte scăzute.

Gazdele moderne plugul de oțel Bächer cu vârf de oțel, la își procură puțină și pământul îl răstoarnă și îl zdruncină.

Mașinele originale de sămănat în șir Melichár

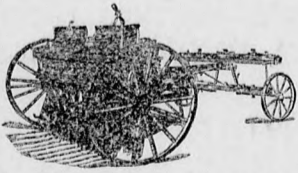
s'au dovedit de bune pentru orice sământă și pământ, cari sunt atât ca construcție, cât și ca respiratoare de sământă neintrecute.

Mașini originale de sămănat în șir cu imprăștiitoare de gunoi, Imperator Melichár

Impregnate cu sămănatul în șir sunt cele mai bune și cele mai practice ale timpului modern. O mulțime de scrisori de recunoștință.

Mașinele de cosit iarbă și de arat Johnston

s'au dovedit și între împrejurările cele mai grele de cele mai potrivite, chiar și la grâul culcat și încălțit.

Mașinele de tăiat paie și napl Eisenschimmel sunt de o construcție modernă și din cea mai bună materie fabricată.

Catalog trimitem la cerere gratuit.

Unelte pentru cultivarea cucuruzului „Avery”. — Toffelul de motoare și garnituri de îmbătut în executările cele mai bune.

Bächer Rudolf, Melichár Ferencz.

Depozit pentru Ungaria de sud:

Temesvár-Józsefváros, Uri-uteza nrul 6.

Biroul central și depozit general pentru Ungaria:

Budapest, VI., Teréz-körut numărul 26.

Telofon 1072.

E 816—3

Telefon 1072.

Beiuș

Belényes

Librăria „DOINA”

Ne permitem a recomanda atențiunei binevoitoare a On. public românesc bogatul nostru sortiment de cărți literare de toate genurile, cărți bune pentru popor, cărți de rugăciuni și de economie, precum și tipăriturile advocatiale cu prețurile cele mai moderate și toate necesariile de cancelarie ca: hârtie, călimări, cerneală, creioane, tocuri, penite, ceară de sigilat suzativă, mape pentru masa de scris, hârtie de scrisori în cutii, apoi registre de contabilitate în diferite mărimi, albume pentru cărți postale și fotografii, sigile cu monogram și ștampile de cauciu și metal pentru oficii, etc. etc.

Comenzile primite se execută cu cea mai mare promptitudine și conștientozitate. La dorință cărți achitate înainte se expediază și la America și în celelalte țări străine.

Asigurăm On. public de un serviciu afar' din cale prompt și mulțumitor și ne rugăm a ne onora cu st. comenzi.

„DOINA”

LIBRĂRIE SOC. PE ACȚII (Beiuș)-Belényes.

Do 617—16